

บทความวิจัย

การเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในกับการจัดการกำไรของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สุกัญญา กิริยาดี¹

อรุณี ยศบุตร²

สตัยา ตันจันทรพงศ์³

รัชनिया บังเมฆ⁴

(Received: April 7, 2023; Revised: October 8, 2023; Accepted: October 27, 2023)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 288 บริษัท โดยศึกษาการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายใน ที่วัดค่าโดยใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในตามแบบประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุมภายใน ซึ่งเป็นไปตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประเมินค่าตัวแปรการจัดการกำไรจากรายการคงค้างรวมที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้โมเดล Yoon, Miller, and Jiraporn (2006) ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอย

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
E-mail: sukanya.kir@ovec.moe.go.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
E-mail: a.yodbutr@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
E-mail: sathayat@gmail.com

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
E-mail: ratchaneeya@office365.mju.ac.th (Corresponding Author)

พหุคูณ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ผลการศึกษาแสดงว่าการจัดการกำไรเป็นผลจากการใช้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ซึ่งระบบการควบคุมภายในไม่สามารถตรวจพบได้ทั้งหมด ผลการศึกษาเชิงประจักษ์ชี้ให้แนวทางกับบริษัทในการวางแผนเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน และการพัฒนากระบวนการกำกับดูแลกิจการเพื่อเพิ่มคุณภาพกำไร และสร้างความตระหนักให้กับนักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียในการตัดสินใจลงทุนในบริษัทต่าง ๆ

คำสำคัญ: การเปิดเผยข้อมูล การควบคุมภายใน การจัดการกำไร

RESEARCH ARTICLE

Internal Control Disclosure and Earnings Management of Companies Listed on the Stock Exchange of Thailand

Sukanya Kiriyaadee¹

Arunee Yodbutr²

Sathaya Thanjunpong³

Ratchaneeya Bangmek⁴

Abstract

The purpose of the research was to study the relationship between internal control disclosure and the earnings management practice employed by companies listed on the Stock Exchange of Thailand. Data of 288 companies were acquired in 2018 to assess the internal control system of firms according to the framework provided by the Securities and Exchange Commission of Thailand. Basing on the model of Yoon, Miller, and Jiraporn (2006), the gross accrual earnings management variable was measured based on the discretion of executives. The multiple regression analysis was

¹ Graduate Student, Master of Accountancy Program, Faculty of Business Administration, Maejo University, E-mail: sukanya.kir@ovec.moe.go.th

² Assistant Professor, Ph.D., Department of Accounting, Faculty of Business Administration, Maejo University, E-mail: a.yodbutr@gmail.com

³ Assistant Professor, D.B.A., Department of Accounting, Faculty of Business Administration, Maejo University, E-mail: sathayat@gmail.com

⁴ Assistant Professor, Ph.D., Department of Accounting, Faculty of Business Administration, Maejo University, E-mail: ratchaneeya@office365.mju.ac.th (Corresponding Author)

utilized. The result from hypothesis testing found that internal control disclosure level of firms is not associated with earnings management. The findings revealed that the earnings management practice of a company cannot be fully prevented by its internal control system as it is affected by the discretion of the company's executives. This empirical study provides companies with important information to consider when planning the company's internal control system and corporate governance process in developing the earnings quality. In addition, the study creates awareness in investors and stakeholders when making investment decisions in various companies.

Keywords: Information Disclosure, Internal Control, Earnings Management

บทนำ

การเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เริ่มจากการปฏิบัติตามหลักการที่มาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินกำหนดไว้ เพื่อให้บริษัทรายงานข้อมูลตามความเป็นจริง และบริษัทต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายใน ตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งถือเป็นการเปิดเผยข้อมูลภาคบังคับ (Mandatory Disclosure) โดยข้อมูลที่บริษัทเปิดเผยเพิ่มเติมจากข้อมูลภาคบังคับ คือ การเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ (Voluntary Disclosure) ทั้งนี้ระดับของการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ถึงความต้องการจากผู้มีส่วนได้เสีย และทัศนคติของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์อย่างมากกับต้นทุนและผลประโยชน์ที่จะได้รับ นอกจากนี้ การตัดสินใจเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจของผู้บริหารที่มากไปกว่าการเปิดเผยภาคบังคับตามที่กฎหมายกำหนด เป็นการแสดงให้เห็นให้ผู้ลงทุนเชื่อมั่นว่าผู้บริหารได้คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งจะทำให้บริษัทเป็นที่ยอมรับจากผู้ลงทุนว่ามีความโปร่งใส และมีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุนมากขึ้น อีกทั้งลักษณะของธุรกิจยังมีส่วนสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูล เพราะลักษณะธุรกิจที่ต่างกันอาจจะส่งผลต่อปริมาณการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน (Saelee, 2015)

การเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในของกิจการ เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่โปร่งใส ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ลงทุน (Sawasdee, 2017) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) ได้นำแนวคิดบรรษัทภิบาล หรือการกำกับดูแลกิจการมาใช้ และได้ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนฯ เพื่อให้เกิดการเติบโตของตลาดทุน และสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของประเทศไทย (Khanthavit, Srijunpetch, & Chansirisri, 2009)

กลไกหนึ่งที่จะทำให้บริษัทมีการบริหารงานที่โปร่งใส คือ การมีระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กระบวนการดำเนินงานย่อมมีโอกาส

ที่จะเกิดความเสี่ยงที่จะกระทบกับผลการดำเนินงาน ซึ่งการจัดทำรายงานทางการเงินภายใต้ระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นกลไกในการป้องกันและช่วยลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ จากความสำคัญของการจัดทำข้อมูลการควบคุมภายใน หน่วยงานที่กำกับดูแลพยายามส่งเสริมสนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนฯ หันมาให้ความสนใจกับการเปิดเผยข้อมูลมากยิ่งขึ้น เพราะถึงแม้จะมีข้อกำหนดให้บริษัท ต้องเปิดเผยข้อมูลรายการขึ้นต่อตามที่กำหนดไว้ในแบบรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ของบริษัทยังมีความต้องการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของกิจการ โดยเฉพาะข้อมูลกำไรทางบัญชีถือเป็นข้อมูลที่สำคัญในรายงานทางการเงิน และผลกำไรถือเป็นจุดอ้างอิงประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ลงทุนและผู้ใช้งบการเงิน (Ketsuwan, 2012) ทั้งนี้ คณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท รวมทั้งรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ (Thanjunpong & Bangmek, 2017)

อย่างไรก็ตาม ในบางองค์กรผู้บริหารของบริษัทอาจมีการจัดการกำไรทางบัญชี โดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารที่เอื้อประโยชน์สูงสุดให้แก่ตนเอง รวมถึงการใช้นโยบายทางบัญชีที่ทำให้งบการเงินไม่สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง ทำให้การเปิดเผยข้อมูลไม่ตรงตามข้อเท็จจริง ส่งผลกระทบให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจผิดพลาดได้ (Sawasdee, 2017) ดังนั้น บริษัทจึงจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมภายใน และมีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นกลไกการกำกับดูแล และทำให้รายงานทางการเงินแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินที่ถูกต้องเชื่อถือได้ ผลลัพธ์คือทำให้บริษัทเติบโตอย่างมั่นคง และช่วยเพิ่มความสามารถของบริษัทในการสร้างมูลค่าให้กับผู้มีส่วนได้เสีย (Khanthavit et al., 2009)

วรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในประเทศไทยส่วนใหญ่ เป็นการศึกษาดังปัจจัยที่กำหนดการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง เช่น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงกับโครงสร้างบริษัท ผลการศึกษที่ผ่านมา พบว่า ผู้ใช้ข้อมูลต้องการให้มีการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจลงทุน

(Chitcuresakulchon, 2006; Homtragoon, 2012; Sawasdee, 2017; Suwansin, Sawasdee, & Suttipun, 2018) แต่การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในกับการจัดการกำไร ยังมีการศึกษาในประเทศไทยไม่มากนัก ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในกับการจัดการกำไร เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลต่อไป

เนื่องด้วยประเทศไทยประสบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Chantapong, 2020) อีกทั้งหน่วยงานกำกับดูแลทางด้านวิชาชีพบัญชี (Federation of Accounting Professions, 2020) ชี้แจงว่าสถานการณ์ COVID-19 ก่อให้เกิดความท้าทายที่มีนัยสำคัญต่อกิจกรรมทางธุรกิจ และนำไปสู่การดำเนินธุรกิจภายใต้ความไม่แน่นอน จึงได้ออกคำชี้แจงเรื่องมาตรการผ่อนปรนชั่วคราวสำหรับทางเลือกเพิ่มเติมทางบัญชีเพื่อรองรับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาด ทั้งนี้ งบการเงินของบริษัทในช่วงปีที่เกิดสถานการณ์ COVID-19 อาจมีการแสดงข้อมูลแตกต่างจากสถานการณ์ปกติอย่างมีนัยสำคัญ และบริษัทมีแนวโน้มที่จะจัดการกำไรเพิ่มขึ้นในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ (Cohen, Dey, & Lys, 2008) ดังนั้น การวิจัยนี้จึงไม่ศึกษาในช่วงปีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องจากมีปัจจัยกระทบและมีความผันแปรในการดำเนินงานของบริษัท ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งทดสอบบริษัทจดทะเบียน ในปี พ.ศ. 2561 โดยมุ่งเน้นพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในตามกรอบของ ก.ล.ด. ปี พ.ศ. 2557

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีตัวแทน

Jensen and Meckling (1976) อธิบายว่า เจ้าของกิจการไม่สามารถบริหารดำเนินงานเพียงผู้เดียวได้ เจ้าของกิจการจึงต้องจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาบริหารงานแทนตน ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นตัวแทนที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ฝ่ายที่มอบอำนาจ คือ ตัวการ (Principal) ซึ่งคือเจ้าของกิจการ อีกฝ่ายที่ได้รับมอบหมายในการบริหารงาน คือ ตัวแทน (Agent) ตามหลักการของทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ผู้บริหารเป็นผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นให้เข้ามาบริหารงาน และรับผิดชอบการบริหารกิจการให้เกิดมูลค่ากิจการที่สูงขึ้น แต่ถ้าหากผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ของผู้ถือหุ้นกับฝ่ายบริหารไม่สอดคล้องกัน จะทำให้เกิดปัญหาตัวแทน (Agency Problem) ขึ้นได้

ดังนั้น การวิจัยนี้จึงใช้ทฤษฎีตัวแทนในการอธิบายเหตุผลที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Information Asymmetry) ระหว่างผู้บริหารและผู้ถือหุ้น โดยการศึกษานี้มีข้อสมมติว่าการกำกับดูแลกิจการและการควบคุมภายใน เป็นกลไกในการลดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการกับตัวแทน ผลลัพธ์คือ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่บริษัท และลดโอกาสของผู้บริหารในการจัดการกำไรลงได้

แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมภายใน

ในปัจจุบันกลไกการกำกับดูแลกิจการถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นในการนำเสนอข้อมูลงบการเงินอย่างเพียงพอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ (Srijunpetch & Phakdee, 2019) การควบคุมภายใน คือ กระบวนการปฏิบัติงานที่ถูกกำหนดร่วมกันโดยคณะกรรมการผู้บริหารตลอดจนพนักงานองค์กรทุกระดับชั้น เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าวิธีการหรือการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมของบริษัท (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission, 2013)

แนวคิดของ COSO (2013) Internal Control – Integrated Framework ได้ปรับเปลี่ยนหลักการของการควบคุมภายในออกมาเป็นข้อ ๆ จำนวน 17 หลักการ

ที่เชื่อมโยงกับ 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) และการติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ประกาศเกณฑ์การประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในและการเปิดเผยข้อมูลในแบบ 56-1 และ 69-1 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557 ซึ่งได้นำแนวคิดของ COSO ที่ได้ปรับปรุงใหม่ดังกล่าวนำมาปรับให้เข้าใจง่ายขึ้น รวมทั้งเหมาะสมกับบริษัทจดทะเบียนฯ อีกทั้งได้กำหนดแนวทางให้แก่คณะกรรมการตรวจสอบหรือสำนักงานตรวจสอบภายใน นำไปใช้ในการประเมินหรือทบทวนความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และอาจมีการทบทวนเพิ่มเติมหากเกิดเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ

การศึกษานี้ให้ความหมายของการควบคุมภายใน หมายถึง นโยบาย และวิธีปฏิบัติงานที่องค์กรกำหนดขึ้นร่วมกันระหว่างผู้บริหาร และพนักงาน เพื่อให้มั่นใจว่ากิจการจะบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กร และปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งการควบคุมภายในเป็นเครื่องมือช่วยป้องกันและลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่บริษัทได้

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร

ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มใหญ่ที่สุดและเป็นผู้ใช้ข้อมูลจากรายงานทางการเงินของบริษัท คือ ผู้ลงทุน (Toommanon, 2000) ผู้ลงทุนจะพิจารณาตัวเลขจากงบการเงินโดยเฉพาะงบกำไรขาดทุน โดยเชื่อว่าหากบริษัทมีตัวเลขกำไรสุทธิที่สูงย่อมจะสะท้อนถึงการดำเนินงานที่ดี ข้อมูลกำไรสุทธิของบริษัทจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม กำไรสุทธิของกิจการอาจไม่ได้สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง เนื่องจากกำไรสุทธิเป็นผลจากการตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่มาจากดุลยพินิจของผู้บริหาร และอาจเกิดสิ่ง

เรียกว่าการจัดการกำไรทางบัญชี (Earnings Management) ขึ้น ตัวอย่างของการจัดการกำไร เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบาย การหักกลบรายการหรือกำไรหรือขาดทุนที่ผิดปกติ การรับรู้ค่าใช้จ่ายหรือผลขาดทุนอื่น ๆ ที่ควรกระจายไปในงวดบัญชีในอนาคตมาเป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมดในงวดปัจจุบัน การตัดจำหน่ายสินทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินงาน (อาคารและอุปกรณ์ หรือสินทรัพย์ไม่มีตัวตน) และจังหวะเวลาในการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีปัจจุบัน เป็นต้น (Srijunpetch, Boonlert-U-Thai, & Phakdee, 2019)

จากการทบทวนวรรณกรรม การวิจัยนี้ให้นิยามของการจัดการกำไร คือ การปรับเปลี่ยนกำไรทางบัญชีโดยใช้รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารในการเปลี่ยนแปลงผลการดำเนินงานเพื่อให้งบการเงินเป็นไปตามที่ผู้บริหารต้องการ ซึ่งอาจทำให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลการดำเนินงานที่แท้จริง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาของ Boulhaga, Bouri, and Elbardan (2022) ทดสอบผลกระทบของคุณภาพการควบคุมภายในที่มีต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของบริษัทที่อยู่ในดัชนี SBF 120 ประเทศฝรั่งเศส ปี 2012–2018 ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายใน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของผู้บริหาร การศึกษานี้เสนอแนะว่า ระบบการควบคุมที่ดีช่วยลดการจัดการกำไร การศึกษาของ Ying (2016) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายใน ต้นทุนตัวแทน และการจัดการกำไรของบริษัทในประเทศจีน โดยใช้ Modified Jones' Model (Dechow, Sloan, & Sweeney, 1995) ผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในมีค่าเป็นลบ ตีความได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในที่มีคุณภาพสูงขึ้น จะลดการจัดการกำไรลงได้มากขึ้น และพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างต้นทุนตัวแทนและระดับการจัดการกำไร นอกจากนี้ Ying (2016) ยังพบว่า ยิ่งค่าคะแนนดัชนีการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในสูงขึ้น ข้อมูลการควบคุมภายในของบริษัทยังมี

คุณภาพสูงขึ้น การศึกษาสรุปว่าการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในสามารถส่งผลกระทบต่อการจัดการกำไรผ่านต้นทุนตัวแทน และการเพิ่มการเปิดเผยข้อมูลจะช่วยลดต้นทุนตัวแทนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาของ Sawasdee (2017) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงกับการตกแต่งกำไร บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี 2558 โดยใช้แบบจำลอง Jones (1991) ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงไม่มีความสัมพันธ์กับการตกแต่งกำไร และตัวแปรขนาดกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการตกแต่งกำไร การศึกษาต่อมาของ Suwansin et al. (2018) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงและการตกแต่งกำไรของบริษัทในประเทศไทย ปี 2558 โดยใช้แบบจำลอง Jones (1991) ผลการศึกษาพบว่า บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับดีมากใน 2 องค์ประกอบ คือ ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กรและด้านการติดตาม ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงกับการตกแต่งกำไร พบว่า การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงด้านการตอบสนองความเสี่ยงมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการตกแต่งกำไร

สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยในอดีต พบว่า การเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในเป็นกลไกที่สามารถลดปัญหาตัวแทนในประเด็นความไม่เท่าเทียมของข้อมูล และสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับกิจการ อีกทั้งการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในเป็นอีกกลไกหนึ่งที่ส่งสัญญาณข้อมูลให้นักลงทุนได้ทราบถึงผลการดำเนินงาน และโอกาสในการเจริญเติบโตของบริษัทในอนาคต ซึ่งเป็นการลดโอกาสของผู้บริหารที่จะทำการจัดการกำไรหรือบิดเบือนข้อมูลในงบการเงิน การศึกษานี้คาดการณ์ว่า บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่มากกว่า จะมีระดับการจัดการกำไรที่ต่ำกว่า ดังนั้น การศึกษานี้สามารถกำหนดสมมติฐานงานวิจัยได้ ดังนี้

H₁: การเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ
การจัดการกำไรของบริษัท

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการควบคุมภายในของบริษัทที่วัดค่าโดยใช้ดัชนี
การเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายใน จากแบบประเมินความเพียงพอของระบบ
การควบคุมภายใน ตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์
และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) เก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี
แบบ 56-1 ปี พ.ศ. 2561 ของแต่ละบริษัท ข้อมูลการเงินและข้อมูลบัญชีที่ใช้ใน
การประมาณค่าตัวแปรการจัดการกำไรและตัวแปรควบคุมในสมการทดสอบ
เก็บรวบรวมจากรายงานทางการเงินของบริษัท ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2561
ฐานข้อมูล SET Market Analysis and Reporting Tool (SETSMART) และ
เว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมทั้งเว็บไซต์ของ ก.ล.ต.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 เครื่องมือ ดังนี้

เครื่องมือที่ 1 การศึกษานี้ใช้แบบจำลอง Yoon's Model (Yoon,
Miller, & Jiraporn, 2006) ในการหาค่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของ
ผู้บริหาร ซึ่งเป็นการวัดค่าการจัดการกำไรจากรายการคงค้างตามดุลยพินิจของ
ผู้บริหารตาม Yoon's Model โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

1. การคำนวณรายการคงค้างรวม (Total Accruals)

การคำนวณรายการคงค้างรวม (TA) ใช้แนวคิดการจำแนกรายได้
ประกอบด้วย กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และรายการคงค้างรวม
การคำนวณค่ารายการคงค้างรวม เป็นไปตามสมการ ดังนี้

รายการคงค้างรวม (TA) = การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์ดำเนินงาน – การ
เปลี่ยนแปลงหนี้สินดำเนินงาน + รายได้ที่ไม่เป็น
ตัวเงิน – ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นตัวเงิน

ขั้นตอนที่ 1 การหารายการคงค้างรวม (Total Accruals: TA) ของแต่ละบริษัท ซึ่งงานวิจัยใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Approach) ในการวัดค่ารายการคงค้างรวม

$$TA = NDAC + DAC \quad (1)$$

โดยที่ DAC คือ รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร และ NDAC คือ รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

แนวคิดงบกระแสเงินสด

$$TA_{it} = NI_{it} - CFO_{it}$$

โดยที่ TA_{it} คือ รายการคงค้างรวมของบริษัท i ในปี t สำหรับ NI_{it} คือ กำไรสุทธิของบริษัท i ในปี t และ CFO_{it} คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัท i ในปี t

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณหารายการคงค้างรวมที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร นำรายการคงค้างรวม (TA) จากขั้นตอนที่ 1 มาคำนวณในขั้นตอนที่ 2 เพื่อคำนวณค่าสัมประสิทธิ์

$$\frac{TA_{it}}{REV_{it}} = \beta_0 + \beta_1 \left(\frac{\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it}}{REV_{it}} \right) + \beta_2 \left(\frac{\Delta EXP_{it} - \Delta PAY_{it}}{REV_{it}} \right) + \beta_3 \left(\frac{DEP_{it} + PEN_{it}}{REV_{it}} \right) + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

โดยที่ สำหรับบริษัท i ในปี t :

TA_{it} = รายการคงค้างรวม

ΔREV_{it} = การเปลี่ยนแปลงของรายได้

ΔREC_{it} = การเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้การค้าสุทธิ

ΔEXP_{it} = การเปลี่ยนแปลงของต้นทุนขายและค่าใช้จ่ายขายและบริหาร

ΔPAY_{it} = การเปลี่ยนแปลงของเจ้าหนี้การค้า

DEP_{it} = ค่าเสื่อมราคา

PEN_{it} = ค่าใช้จ่ายผลประโยชน์ของพนักงานหลังเลิกจ้าง

ขั้นตอนที่ 3 นำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาแทนค่าเพื่อ
คำนวณหารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDAC)

$$NDAC_{it} = \beta_0 + \beta_1 \left(\frac{\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it}}{REV_{it}} \right) + \beta_2 \left(\frac{\Delta EXP_{it} - \Delta PAY_{it}}{REV_{it}} \right) + \beta_3 \left(\frac{DEP_{it} + PEN_{it}}{REV_{it}} \right) \quad (3)$$

โดยที่ สำหรับบริษัท i ในปี t

$NDAC_{it}$ = รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

ขั้นตอนที่ 4 นำรายการคงค้างรวมที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
(NDAC) จากขั้นตอนที่ 3 หักออกจากรายการคงค้างรวมทั้งหมดที่คำนวณจาก
ขั้นตอนที่ 1 จะได้รายการคงค้างรวมที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DA) ตาม
สมการดังนี้

$$DA_i = \frac{TA_{it}}{REV_{it}} - NDAC \quad (4)$$

โดยที่ สำหรับบริษัท i ในปี t :

DA_i = รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

TA_{it} = รายการคงค้างรวมทั้งหมด

REV_{it} = รายได้

$NDAC$ = รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

ขั้นตอนที่ 5 จากขั้นตอนที่ 4 คำนวณหาระดับการจัดการกำไรที่วัด
จากรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DA) โดยคำนวณค่าสัมบูรณ์
(Absolute Value) แสดงการคำนวณได้ ดังนี้

$$AbsDA = |DA_{it}| \quad (5)$$

จากผลการคำนวณรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
ในขั้นตอนที่ 5 ที่วัดค่าจากค่าสัมบูรณ์ของ DA (AbsDA) ซึ่งค่าดังกล่าวนี้จะใช้
เป็นตัวแทนการจัดการกำไร (Earnings Management: EM) ในการวิจัยนี้

เครื่องมือที่ 2 การเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายใน โดยแบ่งเป็น
5 องค์ประกอบ ตามองค์ประกอบของ (COSO, 2013) เก็บข้อมูลแต่ละข้อจาก
แบบรายงานประจำปี (แบบ 56-1) ประเมินดัชนีการเปิดเผยข้อมูลการควบคุม

ภายในจากแบบประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุมภายใน ตามกรอบ
ของ ก.ล.ต. ปี พ.ศ. 2557 โดยแบ่งรายการออกเป็น 85 ข้อคำถาม ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม	30	ข้อคำถาม
2. การประเมินความเสี่ยง	16	ข้อคำถาม
3. กิจกรรมควบคุม	17	ข้อคำถาม
4. ระบบสารสนเทศและการสื่อสาร	12	ข้อคำถาม
5. ระบบการติดตาม	10	ข้อคำถาม

การวัดค่าการเปิดเผยข้อมูลมีการกำหนดคะแนน คือ หากบริษัทมีการ
เปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายใน กำหนดค่าเท่ากับ 1 หากบริษัทไม่มีการ
เปิดเผย กำหนดค่าเท่ากับ 0 (Sawasdee, 2017)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 จำนวนทั้งสิ้น 538 บริษัท ที่ดำเนินธุรกิจใน 7 กลุ่ม
อุตสาหกรรม ได้แก่ เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้า
อุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ทรัพยากร บริการ และเทคโนโลยี
การศึกษารุ่นนี้ได้นำบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ซึ่งประกอบด้วย
ธุรกิจธนาคาร เงินลงทุนและหลักทรัพย์ ประกันภัยและประกันชีวิต และกลุ่ม
กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทุนทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์
มาทำการศึกษา เนื่องจากเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีหน่วยงานควบคุมดูแล
โดยเฉพาะธนาคารแห่งประเทศไทย และไม่รวมบริษัทที่อยู่ในหมวดฟื้นฟูกิจการ
การเลือกตัวอย่าง (Sample Selection) ในการวิจัย แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ประชากรและการเลือกตัวอย่างในการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ SET ในปี 2561	538	100.00
หัก - บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน	60	11.00
- บริษัทในกลุ่มฟ้นฟูกิจการ	5	1.00
- บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนในการคำนวณ	173	32.00
ค่าตัวแปรตามวัตถุประสงค์การวิจัย		
จำนวนรวมทั้งสิ้น	300	56.00

การวิจัยนี้ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยมีการทดสอบค่าผิดปกติในทางสถิติด้วย Case Wise Diagnosis พบว่า จากบริษัทจำนวน 300 บริษัท (แสดงในตารางที่ 1) ได้มีการตัดบริษัทที่มีค่าผิดปกติ (Outlier) ออกจำนวน 12 บริษัท ทำให้ได้ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 288 บริษัท

โมเดลและการกำหนดค่าตัวแปร

การศึกษานี้ทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ประมาณโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ตัวแบบหรือโมเดล (Model) ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย H_1 เป็นดังนี้

$$EM_{it} = \beta_0 + \beta_1 IC_{it} + \beta_2 FSIZE_{it} + \beta_3 AFIRM_{it} + \beta_4 BOD_{it} + \beta_5 RID_{it} + \beta_6 CSIZE_{it} + \beta_7 GROW_{it} + \beta_8 LEV_{it} + \beta_9 ROA_{it} + \Sigma IND_{it} + \varepsilon_{it}$$

โดยที่ สำหรับบริษัท i ในปีที่ t :

EM = การจัดการกำไร วัดค่าจากรายการคงค้างรวมที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารโดยใช้โมเดล Yoon's Model (Yoon et al., 2006)

IC	=	ระดับการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายใน วัดค่าโดยใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลจากแบบประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในตามกรอบของ ก.ล.ต. ปี พ.ศ. 2557
FSIZE	=	ขนาดของบริษัท วัดค่าจากค่าลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม
AFIRM	=	ขนาดบริษัทตรวจสอบบัญชี กำหนดค่าโดยหากได้รับการตรวจสอบโดย Big Four Firm มีค่าเท่ากับ 1 และหากเป็น Non-Big Four Firm มีค่าเท่ากับ 0
BOD	=	จำนวนคณะกรรมการบริษัททั้งหมด
RID	=	สัดส่วนคณะกรรมการอิสระ คำนวณจากจำนวนกรรมการอิสระหารจำนวนคณะกรรมการบริษัททั้งหมด
CSIZE	=	จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด
GROW	=	การเติบโตของบริษัท วัดค่าจากสินทรัพย์รวมปีปัจจุบันหักยอดสินทรัพย์รวมปีก่อนหารด้วยยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน
LEV	=	ความเสี่ยงทางการเงินวัดค่าจากหนี้สินรวมหารสินทรัพย์รวม
ROA	=	ความสามารถในการทำกำไร วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีเงินได้หารสินทรัพย์รวม
IND	=	ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม เป็นตัวแปรหุ่น

วรรณกรรมที่ผ่านมาได้ให้หลักฐานเกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อระดับการจัดการกำไร ซึ่งการศึกษานี้ได้กำหนดเป็นตัวแปรควบคุมในโมเดลการทดสอบ ดังนี้ ขนาดของบริษัท (FSIZE) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไร โดยบริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มในการตกแต่งกำไร เพื่อหลีกเลี่ยงผลขาดทุนมากกว่าเมื่อเทียบกับบริษัทที่มีขนาดเล็กกว่า (Banderlippe & Mc Reynald, 2009; Mombun & Visedsun, 2015; Damrongasukniwat & Issarawornrawanich, 2013) ตัวแปรขนาดบริษัทตรวจสอบบัญชี (AFIRM) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไร (Suwansin et al., 2018) แต่มีงานวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า ขนาดบริษัทตรวจสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไร โดยบริษัทลูกค้าที่ได้รับการตรวจสอบบัญชีจากบริษัท

Big 4 มีแนวโน้มในการตกแต่งกำไรมากกว่า เพื่อหลีกเลี่ยงผลการดำเนินงานในเชิงลบ เมื่อเทียบกับบริษัทลูกค้าที่ถูกตรวจสอบโดยบริษัทที่ไม่ใช่ Big 4 (Damrongsukniwat & Issarawornrawanich, 2013)

ปัจจัยทางด้านคณะกรรมการบริษัท ได้แก่ จำนวนคณะกรรมการบริษัท (BOD) พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไร หมายความว่าบริษัทที่มีจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่สูงกว่า จะมีระดับการจัดการกำไรลดลง (Banderlipe & Mc Reynald, 2009; Jaitad, 2012; Ngamchom, 2018) ตัวแปรสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (RID) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไร โดยการมีคณะกรรมการอิสระถือเป็นกลไกในการควบคุม และตรวจสอบ ส่งผลทำให้ลดพฤติกรรมจัดการกำไรของผู้บริหาร (Banderlipe & Mc Reynald, 2009; Jaitad, 2012; Ngamchom, 2018; Thunputtadom, Kiniphan, & Sirikanerat, 2019) นอกจากนี้ ตัวแปรสัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบ (CSIZE) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไร เพราะการมีคณะกรรมการตรวจสอบทำให้เกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพของรายงานทางการเงิน คณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแทนของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งจะช่วยลดการจัดการกำไรของบริษัทลง (Lin, Li, & Yang, 2006; Chatiwong, 2017; Ngamchom, 2018)

ตัวแปรทางด้านคุณลักษณะของกิจการ ได้แก่ การเติบโตของบริษัท (GROW) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไร เพราะบริษัทที่มีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงกว่า มีแนวโน้มที่จะทำให้กำไรสูงขึ้น เพื่อสร้างความสนใจกับนักลงทุนในตลาดทุน (Boulhaga et al., 2022; Jor.jitcharoenchai, 2017; Thunputtadom et al., 2019) แต่การศึกษาของ Chatiwong (2017) และ Tangmanatsukhum (2018) พบบริษัทที่มีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงกว่า จะมีการตกแต่งกำไรต่ำกว่าบริษัทที่มีอัตราการเจริญเติบโตที่ต่ำกว่า ตัวแปรความเสี่ยงทางการเงิน (LEV) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไร (Ujah & Brusa, 2014; Jaitad, 2012; Jor.jitcharoenchai, 2017; Chatiwong, 2017) เนื่องจากบริษัทที่มีหนี้สินที่สูงกว่า ผู้บริหารจะมีแรงจูงใจในการทำให้กำไรสุทธิในงวดปัจจุบันเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ วรรณกรรมที่ผ่านมายังเสนอว่า ตัวแปรความสามารถในการทำกำไร (ROA) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไร โดยบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงกว่า มีแนวโน้มที่จะทำให้

กำไรสุทธิในงวดปัจจุบันสูงขึ้น (Jaitad, 2012; Thunpuattadom et al., 2019) แต่ผลการศึกษาของ Deekaew and Sampet (2017) พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างตัวแปรความสามารถในการทำกำไรกับการจัดการกำไร อธิบายได้โดยกิจการที่สามารถสร้าง ROA ได้สูง เป็นสิ่งสะท้อนผลการดำเนินงานที่ดี จึงทำให้บริษัทมีการจัดการกำไรลดลง

การวิจัยครั้งนี้ ได้รวมตัวแปรประเภทอุตสาหกรรม (IND) เข้าไปในโมเดลการทดสอบ เนื่องจากบริษัทที่ดำเนินงานในแต่ละอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรม และแนวปฏิบัติทางการบัญชี (Jaitad, 2012)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของค่าตัวแปรการจัดการกำไร ระดับการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายใน และตัวแปรควบคุมต่าง ๆ ในสมการทดสอบของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 288 บริษัท แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

Variable	Descriptive Statistic			
	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
EM	0.01	26.41	2.62	4.09
IC	60.00	80.00	67.37	4.37
FSIZE	14.37	28.49	22.74	1.57
AFIRM	0.00	1.00	0.64	0.48
BOD	6.00	17.00	10.30	2.26
RID	0.22	0.77	0.42	0.10
CSIZE	2.00	5.00	3.18	0.46
GROW	-11.64	0.56	0.01	0.70
LEV	0.00	0.86	0.50	0.55
ROA	-0.65	1.90	0.61	0.10

ผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรการจัดการกำไร (EM) ที่ประมาณจากรายการคงค้างรวมที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 ระดับการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายใน (IC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 67.37 คะแนน (คะแนนเต็ม 85 คะแนน) ขนาดของบริษัท (FSIZE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.74 ล้านบาท ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี (AFIRM) พบว่าบริษัทที่ศึกษาได้รับการตรวจสอบโดยบริษัท Big Four Firm จำนวน 63.88% ของตัวอย่างทั้งหมด จำนวนคณะกรรมการบริษัท (BOD) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.30 คน สัดส่วนคณะกรรมการอิสระ (RID) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.42 คน จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ (CSIZE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 คน อัตราการเติบโตของบริษัท (GROW) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.01% ความเสี่ยงทางการเงิน (LEV) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.50 เท่า และความสามารถในการทำกำไร (ROA) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.06%

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์

งานวิจัยนี้ได้วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ Pearson Correlation ผลการศึกษาจากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรระดับการควบคุมภายใน (IC) มีค่าเป็นลบ และมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่าระดับการควบคุมภายในมีสหสัมพันธ์กับตัวแปรการจัดการกำไร (EM) และพบว่าตัวแปรทุกตัวในสมการทดสอบ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่างค่า -0.663 ถึง 0.376 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ไม่สูงเกินไปที่จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาการถดถอยพหุคูณ (Shrestha, 2020)

ตารางที่ 3
ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ Pearson Correlation

Variable	EM	IC	FSIZE	AFIRM	BOD	RID	CSIZE	GROW	LEV
EM	1.000								
IC	-0.068**	1.000							
FSIZE	0.141**	0.097	1.000						
AFIRM	0.013*	0.047*	0.342	1.000					
BOD	0.002*	0.098	0.376	0.094*	1.000				
RID	0.044*	-0.042	0.097	-0.087**	-0.152**	1.000			
CSIZE	-0.178**	0.033*	-0.008	-0.057**	0.302**	-0.023	1.000		
GROW	-0.008	0.040*	0.120	-0.075**	0.008*	-0.005	0.049*	1.000	
LEV	0.010*	0.072**	0.016*	-0.050**	-0.039**	0.027*	-0.045**	-0.663**	1.000
ROA	-0.063**	0.020*	0.048*	0.023*	0.040*	-0.104	0.037*	-0.077**	0.001

หมายเหตุ **, * หมายถึงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แสดงในตารางที่ 4 พบว่า สมการทดสอบมีค่า Adjusted R^2 เท่ากับ 0.040 (N = 288)

ตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

Variable	Expected	Statistic		
	Sign	Coefficients	t-statistic	p-value
IC	-	-0.046	-1.324	0.187
FSIZE	+/-	0.257	2.169**	0.031
AFIRM	+/-	-0.255	-0.765	0.445
BOD	-	0.050	0.639	0.524
RID	-	0.475	0.313	0.755
CSIZE	-	-1.142	-3.293*	0.001
GROW	+	-0.474	-1.080	0.281
LEV	+/-	-0.654	-1.153	0.250
ROA	+	-1.279	-1.279	0.202
IND1	+/-	-0.171	-0.338	0.736
IND2	+/-	0.359	0.539	0.591
IND3	+/-	-0.473	-0.953	0.342
IND4	+/-	0.537	1.202	0.230
IND5	+/-	-0.521	-0.957	0.339
IND6	+/-	0.549	0.899	0.370
Constant		0.378		
Adj. R^2		0.040		
F-statistic		1.797		

หมายเหตุ **, * หมายถึงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายใน (IC) ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร (EM) ตีความได้ว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในไม่ส่งผลกระทบต่อการจัดการกำไรของบริษัท ผลการทดสอบไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่การวิจัยคาดไว้ นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรควบคุมกับระดับการจัดการกำไรพบว่า ตัวแปรขนาดของบริษัท (FSIZE) มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร (EM) ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ (CSIZE) มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2561 โดยวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในครอบคลุมทุกด้านโดยใช้องค์ประกอบของการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO (2013) และกรอบของ ก.ล.ต. ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาที่ศึกษาบริษัทในประเทศไทย เช่น งานของ Sawasdee (2017) และ Suwansin et al. (2018) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมภายใน แต่ในการวัดค่าตัวแปรการควบคุมภายในยังไม่ครอบคลุมถึงระดับการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายใน

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรระดับการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ตีความได้ว่า การที่บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในในระดับที่สูงหรือต่ำกว่าไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการจัดการกำไรของบริษัท ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่คาดไว้ ทั้งนี้ ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sawasdee (2017) ที่เสนอว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยงไม่มีความสัมพันธ์กับการตกแต่งกำไร และยังสอดคล้องกับ Chaowana (2017) ที่พบว่าการควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมภายใน ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุมและด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ไม่มีความสัมพันธ์

กับคุณภาพกำไรของบริษัทที่เป็นสมาชิกสภาอุตสาหกรรมภาคใต้ ในขณะที่ผลการวิจัยของ Boulhaga et al. (2022) พบว่า การเปิดเผยข้อบกพร่องของการควบคุมภายใน ช่วยลดการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง (Accrual-Based Earnings Management) ได้

เหตุผลที่การเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท สามารถอธิบายด้วยวรรณกรรมที่ผ่านมาที่เสนอว่าการควบคุมภายในอาจไม่สามารถป้องกันการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ (Real Earnings Management) เนื่องจากผู้บริหารสามารถจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ มากกว่าการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง บริษัทอาจมีการจัดการกำไรโดยใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจเพื่อเป็นสัญญาณทางธุรกิจ หรือเป็นการเอื้อให้เกิดผลการดำเนินงานที่ดีในอนาคต (Gunny, 2010) นอกจากนี้ ผู้บริหารจะใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกนโยบายบัญชี เพื่อทำให้ผลกำไรสุทธิเป็นไปตามเป้าหมายกำไรที่ตั้งไว้ ซึ่งส่งผลให้กำไรที่บริษัทรายงานในงบการเงินมีคุณภาพต่ำ เปิดโอกาสให้ผู้บริหารมีโอกาที่จะปรับแต่งกำไรหรือบิดเบือนข้อมูลงบการเงินได้ (Rueangsuwan & Jevasuwan, 2021)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการจัดการกำไรของกิจการ ซึ่งการจัดการกำไรอาจเป็นผลมาจากปัจจัยอื่น ดังนั้น หน่วยงานกำกับดูแล สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และสภาวิชาชีพบัญชี สามารถนำผลการศึกษาเชิงประจักษ์ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการออกแบบแนวทางในการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในของบริษัทในช่วงที่อาจมีเหตุการณ์ไม่แน่นอนเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะทำให้นักลงทุน ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ และผู้ใช้ข้อมูลทั่วไป ได้รับข้อมูลการควบคุมภายในที่มีคุณภาพมากขึ้น ส่งผลให้สามารถตัดสินใจที่จะลงทุนในแต่ละบริษัทได้ดียิ่งขึ้น และสนับสนุนให้นักลงทุน ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ใช้ข้อมูลทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในที่มีคุณภาพของบริษัท

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาครั้งนี้ใช้ตัวแบบ Yoon et al. (2006) ในการวัดค่าการจัดการกำไร การวิจัยในอนาคตอาจเลือกตัวแบบในการวัดค่าการจัดการกำไรที่แตกต่างกันออกไป หรือใช้การเปรียบเทียบระหว่างโมเดลวัดค่าที่ต่างกัน เพื่อให้สามารถอธิบายผลการศึกษได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. การศึกษาในอนาคตสามารถทดสอบข้อมูลระดับการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในโดยใช้จำนวนปีที่ทดสอบเพิ่มขึ้น หรือใช้ข้อมูลในลักษณะ Panel Data Set เพื่อให้มีความผันแปรของระดับการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกันในแต่ละปี

เอกสารอ้างอิง

- Banderlipe, I., & Mc Reynald, S. (2009). The impact of selected corporate governance variables in mitigating earnings management in the Philippines. *DLSU Business & Economics Review*, 19(1), 17-27.
- Boulhaga, M., Bouri, A., & Elbardan, H. (2022). The effect of internal control quality on real and accrual-based earnings management: evidence from France. *Journal of Management Control*, 33(4), 545-567.
- Chantapong, S. (2020). *The impact of the COVID-19 crisis on the global economy: this time is different*. Retrieved December 18, 2022, from https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/article/s/Pages/Article_18Mar2020.aspx
- Chaowana, P. (2017). *The relationship between internal control and earnings quality case study: the company industry group is member the Federation of South Industry*. (Master's Thesis). Prince of Songkla University.

- Chatiwong, T. (2017). The relation between good corporate governance and earnings management. *Journal of Accounting Profession*, 13(37), 45-52.
- Chitcuresakulchon, K. (2006). *The relationship between change in discretionary accruals level and change in disclosure level of companies listed in the stock exchange of Thailand*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University.
- Cohen, D. A., Dey, A., & Lys, T. Z. (2008). Real and accrual-based earnings management in the pre-and post-Sarbanes-Oxley periods. *The Accounting Review*, 83(3), 757-787.
- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. (2013). *Internal control-integrated framework*. Retrieved December 1, 2022, from <https://www.coso.org/Shared%20Documents/Framework-Executive-Summary.pdf>
- Damrongsukniwat, P., & Issarawornrawanich, P. (2013). The association between firm size and earnings management of firms under the property development sector: empirical evidence from Thailand. *Journal of Accounting Profession*, 9(26), 61-73.
- Dechow, P. M., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1995). Detecting earnings management. *The Accounting Review*, 70(2), 193-225.
- Deekaew, S., & Sampet, J. (2017). Relationship between board characteristics and earnings management of companies listed on the Stock Exchange of Thailand. *Journal of Business Administration Chiangmai University*, 3(3), 220-231.

- Federation of Accounting Professions. (2020). *Clarification on the adoption of financial reporting standards after the end of accounting guidance on temporary relief measures for additional accounting alternatives to cope with the impact of situations Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) outbreak*. Retrieved April 5, 2021, from <https://www.tfac.or.th/Article/Detail/133891>
- Gunny, K. A. (2010). The relation between earnings management using real activities manipulation and future performance: evidence from meeting earnings benchmarks. *Contemporary accounting research*, 27(3), 855-888.
- Homtragoon, S. (2012). *Disclosures on COSO enterprise risk management framework of the listed companies in the Stock Exchange of Thailand in SET 100*. (Master's Thesis). Kasetsart University.
- Jaitad, P. (2012). *The relationship between corporate governance and earnings management*. (Master's Thesis). Kasetsart University.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360.
- Jones, J. J. (1991). Earnings management during import relief investigations. *Journal of Accounting Research*, 29(2), 193-228.
- Jor.jitcharoenchai, O. (2017). *The relationship among free cash flow, board characteristics, good corporate governance, and earnings management in Thailand*. (Master's Thesis). Thammasat University.

- Ketsuwan, P. (2012). Real activities manipulation to achieve goals. *Journal of Accounting Profession*, 8(22), 82-92.
- Khanthavit, A. S., Sillapaporn, S., & Chansirisri, D. (2009). *Governance and value creation*. Bangkok: Amarin Printing and Publishing Public Company Limited.
- Lin, J. W., Li, J. F., & Yang, J. S. (2006). The effect of audit committee performance on earnings quality. *Managerial Auditing Journal*, 21(9), 921-933.
- Mombun, C., & Visedsun, N. (2015). The relationship between good corporate governance and earnings management of Thai listed companies: case of the company having a different structure of shareholder's. *Journal of Accounting Profession*, 11(31), 91-104.
- Ngamchom, W. (2018). Opportunistic or beneficial earnings management of good corporate governance score enterprises in Thailand. *Thailand and the world economy*, 36(2), 52-78.
- Rueangsuwan, S., & Jevasuwan, S. (2021). Early warning signs and earnings management: lessons from GAAP violators. *Journal of Accounting Profession*, 17(53), 5-37.
- Saelee, S. (2015). *The relationship between board of directors and voluntary reporting on annual reports of company listed in the Stock Exchange of Thailand (SET 100)*. (Master's Thesis). Prince of Songkla University.
- Sawasdee, T. (2017). *The relationship between disclosure risk management and earnings management: case study companies listed on the Stock Exchange of Thailand*. (Master's Thesis). Prince of Songkla University.

- Shrestha, N. (2020). Detecting multicollinearity in regression analysis. *American Journal of Applied Mathematics and Statistics*, 8(2), 39-42.
- Srijunpetch, S., Boonlert-U-Thai, K., & Phakdee, A. (2019). *Financial reporting and analysis*. Bangkok: Faculty of Commerce and Accountancy, Thammasat University.
- Srijunpetch, S., & Phakdee, A. (2019). Corporate governance, firm characteristics and audit quality: evidence from Thai listed companies. *Journal of Business Administration The Association of Private Higher Education Institutions of Thailand*, 8(1), 101-116.
- Suwansin, N., Sawasdee, T., & Suttipun, M. (2018). The relationship between risk management disclosures and earnings management: a case study of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. *Journal of Management Science Chiangrai Rajabhat University*, 14(1), 72-93.
- Tangmanatsukhum, S. (2018). *Effect of earning management on residual income of Thailand listed companies (SET100)*. (Master's Thesis). Thammasat University.
- Thanjunpong, S., & Bangmek, R. (2017). The influence of board of directors, audit committee and ownweship structure impact on tax planning: an empirical evidence of Thailand. *Journal of Accounting Profession*, 13(37), 29-44.
- Thunputtadom, P., Kiniphan, P., & Sirikanerat, S. (2019). A study of the factors affecting to motivation in earnings management in thailand stock exchange. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 13(3), 145-157.

- Toommanon, V. (2000). *Do you know creative accounting and earnings quality?* Bangkok: Ionic Intertrade Resources Company Limited.
- Ujah, N. U., & Brusa, J. O. (2014). Earnings management, financial leverage, & cash flow volatility: an analysis by Industry. *Journal of Business & Economics*, 5(3), 338-348.
- Ying, Y. (2016). Internal control information disclosure quality, agency cost and earnings management - based on the empirical data from 2011 to 2013. *Modern Economy*, 7(1), 64-70.
- Yoon, S. S., Miller, G., & Jiraporn, P. (2006). Earnings management vehicles for Korean firms. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 17(2), 85-109.